

4.6.3 Çözümlü Problemler

(1) L'Hospital kuralından faydalanarak aşağıdaki limitleri bulunuz.

$$\begin{array}{ll}
 \text{(a)} & \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^5 - 3x^2 + 7x - 5}{x^4 - 5x + 4}; \\
 \text{(c)} & \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^x - 1}{\ln x}; \\
 \text{(e)} & \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin ax - \sin bx}{\sinh ax - \sinh bx}; \\
 \text{(g)} & \lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}^+} \frac{\ln(x - \frac{\pi}{2})}{\tan x}; \\
 \text{(i)} & \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{\tan x} - \frac{1}{e^x - 1} \right); \\
 \text{(k)} & \lim_{x \rightarrow 0^+} x^{x^x - 1}; \\
 \text{(m)} & \lim_{x \rightarrow 0^+} (\ln \cot x)^{\tan x}; \\
 \text{(o)} & \lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} (\tan x)^{\tan 2x}; \\
 \text{(q)} & \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{1}{x} \right)^{\frac{1}{\sin \pi x}}; \\
 \text{(b)} & \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln(\frac{2}{\pi} \arccos x)}{\ln(1+x)}; \\
 \text{(d)} & \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x \arcsin(x^2)}{x \cos x - \sin x}; \\
 \text{(f)} & \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^\alpha - 1}{x^\beta - 1} \quad (\beta \neq 0); \\
 \text{(h)} & \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\ln(1 - \cos x)}{\ln \tan x}; \\
 \text{(j)} & \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{x^2} - \cot^2 x \right); \\
 \text{(l)} & \lim_{x \rightarrow +\infty} \left\{ \left(\frac{\pi}{2} - \arctan x \right) \right\}^{\frac{1}{x}}; \\
 \text{(n)} & \lim_{x \rightarrow 0} (\cos x)^{\frac{1}{x^2}}; \\
 \text{(p)} & \lim_{x \rightarrow 0^+} |\ln x|^{2x}; \\
 \text{(r)} & \lim_{x \rightarrow a} \left(2 - \frac{x}{a} \right)^{\tan \frac{\pi x}{2a}}.
 \end{array}$$

Çözüm: (a) Verilen limit $\frac{0}{0}$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde, (4.61) formülüne göre

$$\begin{aligned}
 \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^5 - 3x^2 + 7x - 5}{x^4 - 5x + 4} &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x^5 - 3x^2 + 7x - 5)'}{(x^4 - 5x + 4)'} \\
 &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{5x^4 - 6x + 7}{4x^3 - 5} = -6
 \end{aligned}$$

olur.

(b) Verilen limit $\frac{0}{0}$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde,

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln(\frac{2}{\pi} \arccos x)}{\ln(1+x)}$$

[(4.61) den]

$$= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-\frac{\pi}{2\sqrt{1-x^2}}}{\frac{1}{1+x}} = -\frac{\pi}{2}$$

olur.

(c) Verilen limit $\frac{0}{0}$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde, $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^x - 1}{\ln x}$ [(4.61)

den] = $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^x \ln x + x x^{x-1}}{\frac{1}{x}} = \lim_{x \rightarrow 1} x^{x+1} (\ln x + 1) = 1$ olur.

(d) Verilen limit $\frac{0}{0}$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde, $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x \arcsin(x^2)}{x \cos x - \sin x}$

[(4.61) den] = $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\arcsin(x^2) + \frac{2x^2}{\sqrt{1-x^4}}}{-x \sin x}$ [$x \rightarrow 0$ iken $\arcsin(x^2) \sim x^2$ ve $\sin x \sim x$ olduğundan]

$$= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^2 + \frac{2x^2}{\sqrt{1-x^4}}}{-x^2} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 + \frac{2}{\sqrt{1-x^4}}}{-1} = -3$$

olur.

(e) Verilen limit $\frac{0}{0}$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde,

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin ax - \sin bx}{\sinh ax - \sinh bx} [(4.61) den] = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{a \cos ax - b \cos bx}{a \cosh ax - b \cosh bx} = \frac{a - b}{a - b} = 1$$

olur.

(f) Verilen limit $\frac{0}{0}$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde,

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^\alpha - 1}{x^\beta - 1} [(4.61) den] = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{\alpha x^{\alpha-1}}{\beta x^{\beta-1}} = \frac{\alpha}{\beta}$$

olur.

(g) Verilen limit $\frac{0}{0}$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde,

$$\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}^+} \frac{\ln(x - \frac{\pi}{2})}{\tan x} [(4.64) ten] = \lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}^+} \frac{\cos^2 x}{x - \frac{\pi}{2}} [(4.61) den] = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-2 \cos x \sin x}{1} = 0$$

olur.

(h) Verilen limit $\frac{0}{0}$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde, $\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\ln(1 - \cos x)}{\ln \tan x}$

$$[(4.64) ten] = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\sin^2 x \cos x}{1 - \cos x} [(4.61) den] = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{2 \sin x \cos^2 x - \sin^3 x}{\sin x}$$

$$= \lim_{x \rightarrow 0^+} (2 \cos^2 x - \sin^2 x) = 2 \text{ olur.}$$

(i) Verilen limit, $\frac{0}{0}$ şeklinde bir belirsizliktir.

$$\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{\tan x} - \frac{1}{e^x - 1} \right) = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{x-1} - \tan x}{\tan x (e^x - 1)}$$

[$x \rightarrow 0$ iken $\tan x \sim x$ ve $e^{x-1} \sim x$ olduğundan]

$$= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{x-1} - \tan x}{x^2} [(4.61) den] = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^x - \frac{1}{\cos^2 x}}{2x} [(4.61) den] =$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^x - \frac{2 \sin x}{\cos^3 x}}{2} = \frac{1}{2}$$

olur.

(j) Verilen limit $\frac{0}{0}$ şeklinde bir belirsizliktir.

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{x^2} - \cot^2 x \right) &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin^2 x - x^2 \cos^2 x}{x^2 \sin^2 x} \\ &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x + x \cos x}{\sin x} \cdot \frac{\sin x - x \cos x}{x^2 \sin x} \\ &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x + x \cos x}{\sin x} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x - x \cos x}{x^2 \sin x} \\ &= \lim_{x \rightarrow 0} \left(1 + \frac{x}{\sin x} \cos x \right) \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x - x \cos x}{x^2 \sin x} \\ &= 2 \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x - x \cos x}{x^2 \sin x} \text{ [(4.61)den]} \\ &= 2 \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x \sin x}{2x \sin x + x^2 \cos x} = 2 \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1}{2 + \frac{x}{\sin x} \cos x} \\ &= \frac{2}{2 + 1} = \frac{2}{3} \end{aligned}$$

olur.

(k) $y = x^{x^x-1}$ olsun. O halde $\ln y = (x^x - 1) \ln x$ olur. Bu da $0 \cdot \infty$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde,

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 0^+} \ln y &= \lim_{x \rightarrow 0^+} (x^x - 1) \ln x \\ &= \lim_{x \rightarrow 0^+} (e^{x \ln x} - 1) \ln x \\ &= \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{(e^{x \ln x}) - 1}{x \ln x} x \ln^2 x \\ &= \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{(e^{x \ln x}) - 1}{x \ln x} \lim_{x \rightarrow 0^+} x \ln^2 x \end{aligned}$$

olur. $\lim_{x \rightarrow 0^+} x \ln x = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\ln x}{\frac{1}{x}}$ [(4.61) den] $\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\frac{1}{x}}{-\frac{1}{x^2}} = - \lim_{x \rightarrow 0^+} x = 0$ ve $t \rightarrow 0$ iken $e^{t-1} \sim t$ olduğundan $x \rightarrow 0^+$ iken $(e^{x \ln x}) - 1 \sim x \ln x$ dir. Buna göre $\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{(e^{x \ln x}) - 1}{x \ln x} = 1$ olur. Dolayısıyla

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} \ln y = \lim_{x \rightarrow 0^+} x \ln^2 x = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\ln^2 x}{\frac{1}{x}}$$

[(4.61) den] = $\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{2 \frac{\ln x}{x}}{-\frac{1}{x^2}} = -2 \lim_{x \rightarrow 0^+} x \ln x$ bulunur. O halde, $x \rightarrow 0^+$ iken $y \rightarrow 1$, yani $\lim_{x \rightarrow 0^+} x^{x^x-1} = 1$ olur.

(l) Verilen limit 0^0 şeklinde bir belirsizliktir. $y = \left(\frac{\pi}{2} - \arctan x\right)^{\frac{1}{x}}$ olsun. Bu durumda,

$$\ln y = \frac{\ln\left(\frac{\pi}{2} - \arctan x\right)}{x}$$

olur. Bu da $\frac{\infty}{\infty}$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde,

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \ln y = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\ln\left(\frac{\pi}{2} - \arctan x\right)}{x}$$

[(4.64) ten]

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\frac{2x}{(1+x^2)^2}}{-\frac{1}{1+x^2}} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{-\frac{1}{(1+x^2)}}{\frac{\pi}{2} - \arctan x}$$

[(4.61) den] = $-2 \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x}{1+x^2} = 0$ $x \rightarrow +\infty$ iken $y \rightarrow 1$, yani

$\lim_{x \rightarrow +\infty} \left(\frac{\pi}{2} - \arctan x\right)^{\frac{1}{x}} = 1$ olur.

(m) Verilen limit ∞^0 şeklinde bir belirsizliktir. $y = (\ln \cot x)^{\tan x}$ olsun. $\ln y = \tan x \ln(\ln \cot x) = \frac{\ln(\ln \cot x)}{\cot x}$ olur. Bu da $\frac{\infty}{\infty}$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde, $\lim_{x \rightarrow 0^+} \ln y = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\ln(\ln \cot x)}{\cot x}$ [(4.64) ten] =

$\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\frac{1}{\ln \cot x} \left(-\frac{1}{\cos^2 x}\right)}{-\frac{1}{\cos^2 x}} = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{1}{\ln \cot x} = \lim_{t \rightarrow +\infty} \frac{1}{\ln t} = 0 \Rightarrow x \rightarrow 0^+$ iken $y \rightarrow 1$, yani $\lim_{t \rightarrow 0^+} (\ln \cot x)^{\tan x} = 1$ olur.

(n) Verilen limit 1^∞ şeklinde bir belirsizliktir. $y = (\cos x)^{\frac{1}{x^2}}$ olsun. $\ln y = \frac{1}{x^2} \ln \cos x$ olur. Bu da $\frac{0}{0}$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde, $\lim_{x \rightarrow 0} \ln y = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln \cos x}{x^2}$ [(4.61) den] = $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{-\frac{\sin x}{\cos x}}{2x} = -\frac{1}{2} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} \frac{1}{\cos x} = -\frac{1}{2}$ $x \rightarrow 0$ iken $y = e^{-\frac{1}{2}}$, yani $\lim_{x \rightarrow 0} (\cos x)^{\frac{1}{x^2}} = e^{-\frac{1}{2}}$ olur.

(o) Verilen limit 1^∞ şeklinde bir belirsizliktir. $y = (\tan x)^{\tan 2x}$ olsun. $\ln y = \tan 2x \ln \tan x$ olur. Bu da $0 \cdot \infty$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde, $\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} \ln y = \lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} \frac{\ln \tan x}{\cot 2x}$ [(4.61) den] = $\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} \frac{\frac{1}{\tan x} \frac{1}{\cos^2 x}}{-\frac{2}{\sin^2 2x}} = -\frac{1}{2} \lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} \frac{\sin^2 2x}{\sin x \cos x} = -\frac{1}{2} \lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} 4 \sin x \cos x = -1$ $x \rightarrow \frac{\pi}{4}$ iken $y \rightarrow e^{-1}$, yani $\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} (\tan x)^{\tan 2x} =$

e^{-1} olur.

(p) Verilen limit ∞^0 şeklinde bir belirsizliktir. $y = |\ln x|^{2x}$ olsun. $\ln y = 2x \ln |\ln x|$ olur. Bu da $0 \cdot \infty$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde, $\lim_{x \rightarrow 0^+} \ln y = \lim_{x \rightarrow 0^+} 2x \ln |\ln x| = 2 \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\ln |\ln x|}{\frac{1}{x}} = [(4.64) \text{ ten}] = 2 \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\frac{1}{x} \frac{1}{|\ln x|}}{-\frac{1}{x^2}} = 2 \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{x}{|\ln x|} = 2 \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{x}{\ln x} = 0$ olur. Demek ki, $x \rightarrow 0^+$ iken $y \rightarrow 1$, yani $\lim_{x \rightarrow 0^+} |\ln x|^{2x} = 1$ olur.

(q) Verilen limit 1^∞ şeklinde bir belirsizliktir. $y = \left(\frac{1}{x}\right)^{\frac{1}{\sin \pi x}}$ olsun. $\ln y = \frac{1}{\sin \pi x} \ln \frac{1}{x}$ olur. Bu da $\frac{0}{0}$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde, $\lim_{x \rightarrow 1} \ln y = - \lim_{x \rightarrow 1} \frac{\ln x}{\sin \pi x} [(4.61) \text{ den}] = - \lim_{x \rightarrow 1} \frac{1}{\pi x \cos \pi x} = \frac{1}{\pi}$ yani $x \rightarrow 1$ iken $y \rightarrow e^{\frac{1}{\pi}} \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{1}{x}\right)^{\frac{1}{\sin \pi x}} = e^{\frac{1}{\pi}}$ olur.

(r) Verilen limit 1^∞ şeklinde bir belirsizliktir. $y = \left(2 - \frac{x}{a}\right)^{\tan \frac{\pi x}{2a}}$ olsun. $\ln y = \tan \frac{\pi x}{2a} \ln \left(2 - \frac{x}{a}\right) = \frac{\ln \left(2 - \frac{x}{a}\right)}{\cot \frac{\pi x}{2a}}$ olur. Bu da $\frac{0}{0}$ şeklinde bir belirsizliktir. O halde, $\lim_{x \rightarrow a} \ln y = \lim_{x \rightarrow a} \frac{\left(2 - \frac{x}{a}\right)}{\cot \frac{\pi x}{2a}} [(4.61) \text{ den}] = \lim_{x \rightarrow a} \frac{2 \sin^2 \left(\frac{\pi}{2a}\right)}{\pi \left(2 - \frac{x}{a}\right)} = \frac{2}{\pi}$, $x \rightarrow a$ iken $y \rightarrow e^{\frac{2}{\pi}}$, yani $\lim_{x \rightarrow a} \left(2 - \frac{x}{a}\right)^{\tan \frac{\pi x}{2a}} = e^{\frac{2}{\pi}}$ olur. \diamond

(2) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$

$$f(x) = \begin{cases} \frac{1}{x} - \frac{1}{e^x - 1}, & x \neq 0 \text{ ise,} \\ \frac{1}{2}, & x = 0 \text{ ise} \end{cases}$$

fonksiyonunun $x = 0$ da türevi var mıdır?

Çözüm: Verilen fonksiyonun $x = 0$ noktasında türevlenebilir olması için $F(x) = \frac{f(x) - f(0)}{x - 0} = \frac{\frac{1}{x} - \frac{1}{e^x - 1} - \frac{1}{2}}{x} : \mathbb{R} \setminus \{0\} \rightarrow \mathbb{R}$ fonksiyonunun $x \rightarrow 0$ iken sonlu limiti olmalıdır. $\lim_{x \rightarrow 0} F(x)$ limitini L'Hospital kuralından faydalanarak bulalım. $\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{x} - \frac{1}{e^x - 1} - \frac{1}{2}\right) = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{2e^x - 2 - x - xe^x}{2x(e^x - 1)}$ [(4.61) den] $= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^x - 1 - xe^x}{2(e^x(1+x) - 1)}$ [(4.61) den] $= \frac{1}{2} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-xe^x}{2e^x + xe^x} = 0$ olduğuna göre, $x \rightarrow 0$ iken $F(x)$ fonksiyonunun limiti $\frac{0}{0}$ şeklinde belirsizliktir. O halde, $\lim_{x \rightarrow 0} F(x) = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{2e^x - 2 - x - xe^x}{2x^2(e^x - 1)}$ [(4.61) den] $= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{2e^{x-1} - e^x - xe^x}{4x(e^x - 1) + 2x^2 e^x}$ [(4.61) den] $= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-xe^x}{4(e^x - 1) + e^x(8x + 2x^2)} = [(4.61) \text{ den}] \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-e^x(x+1)}{(12+12x+2x^2)e^x} = -\frac{1}{12}$, yani $f'(0) = -\frac{1}{12}$ olur. \diamond

- (3) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x - \sin x}{x + \cos x}$ limitinin hesaplanmasında L'Hospital kuralının uygulanamadığını gösteriniz. Bu limiti başka yolla hesaplayınız.

Çözüm: $\forall x \in \mathbb{R}$ için $|\sin x| \leq 1$ ve $|\cos x| \leq 1$ olduğuna göre, $\forall x \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$ için

$$\left| \frac{\sin x}{x} \right| \leq \frac{1}{|x|}, \quad \left| \frac{\cos x}{x} \right| \leq \frac{1}{|x|}$$

$$\implies \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\sin x}{x} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\cos x}{x} = 0$$

olur. O halde, $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x - \sin x}{x + \cos x} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1 - \frac{\sin x}{x}}{1 + \frac{\cos x}{x}} = 1$ bulunur. Verilen limit $\frac{\infty}{\infty}$ şeklinde belirsizliktir. Ancak burada 2. L'Hospital kuralından yararlanamayız. Çünkü, $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x - \sin x}{x + \cos x} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1 - \cos x}{1 - \sin x}$ limiti yoktur. Gerçekten, $F(x) = \frac{1 - \cos x}{1 - \sin x}$ ($x \neq \frac{\pi}{2} + 2k\pi, k \in \mathbb{N}$) olmak üzere $x'_n = 2n\pi, n \in \mathbb{N}$ için $n \rightarrow \infty$ iken $F(x'_n) = 0 \rightarrow 0$, $x''_n = -\frac{\pi}{2} + 2n\pi, n \in \mathbb{N}$ için $n \rightarrow \infty$ iken $F(x''_n) = \frac{1}{2} \rightarrow \frac{1}{2} \diamond$

- (4) $[a, b]$ üzerinde tanımlanmış $f, g : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ fonksiyonları için
- f ile g fonksiyonları (a, b) üzerinde $(n+1)$. mertebeden türevlenebilir, $f(a) = f'(a) = \dots = f^{(n)}(a) = 0$,
 - $g(a) = g'(a) = \dots = g^{(n)}(a) = 0$,
 - $\forall x \in (a, b)$ için $g^{(k)}(x) \neq 0, k = 0, 1, 2, \dots, n$, koşulları sağlanıyorsa,

$$\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \lim_{x \rightarrow a} \frac{f^{(n+1)}(x)}{g^{(n+1)}(x)}$$

olduğunu gösteriniz.

Çözüm: $[a, x]$ ($a < x \leq b$) aralığında f ve g fonksiyonları için Teorem 4.4.16'nın koşulları sağlandığından

$$\frac{f(x)}{g(x)} = \frac{f(x) - f(a)}{g(x) - g(a)} = \frac{f'(c_1)}{g'(c_1)}$$

olacak şekilde bir $c_1 \in (a, x)$ noktası vardır. $[a, c_1]$ aralığında f ve g fonksiyonları için Teorem 4.4.16'nın koşulları sağlandığından

$$\frac{f(x)}{g(x)} = \frac{f'(c_1)}{g'(c_1)} = \frac{f'(c_1) - f'(a)}{g'(c_1) - g'(a)} = \frac{f''(c_2)}{g''(c_2)}$$

olacak şekilde bir $c_2 \in (a, c_1)$ noktası vardır. Benzer şekilde devam ederek $(n + 1)$. adımda

$$\frac{f(x)}{g(x)} = \frac{f^{(n)}(c_n)}{g^{(n)}(c_n)} = \frac{f^{(n)}(c_n) - f^{(n)}(a)}{g^{(n)}(c_n) - f^{(n)}(a)} = \frac{f^{(n+1)}(c)}{g^{(n+1)}(c)}$$

olacak şekilde bir $c \in (a, c_n) \subset (a, x)$ noktasının mevcut olduğunu elde ederiz. Bu eşitlikte $x \rightarrow a$ iken limite geçerse $\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} [x \rightarrow a \implies c \rightarrow a \text{ dan dolayı}] = \lim_{c \rightarrow a} \frac{f^{(n+1)}(c)}{g^{(n+1)}(c)}$, dolayısıyla, istenen eşitliğin doğruluğu elde edilir. \diamond

4.6.4 Ek Problemler

(5) L'Hospital kuralından faydalanarak aşağıdaki limitleri bulunuz.

(a) $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{3x^2 + 4x - 7}{2x^2 + 3x - 5}$;	(b) $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^3 - 3x^2 + 7x - 5}{x^3 + 2x^2 - 9x + 6}$;
(c) $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^{20} - 2x + 1}{x^{30} - 2x + 1}$;	(d) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln \cos x}{\ln \cos 3x}$;
(e) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{2 \arctan x - x}{2x - \arcsin x}$;	(f) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln(1+x+x^2) + \ln(1-x+x^2)}{1 - \cos x}$;
(g) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln(1+x) - \frac{x^2}{2} - \sin x}{\arctan^3 x}$;	(h) $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt{5x^3 - x} - 2x}{\sqrt[5]{x^2 - 1}}$;
(i) $\lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{\arctan(x-1)}{\sqrt{x^2 + x - 2}}$;	(j) $\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}^+} \frac{\ln(x - \frac{\pi}{2})}{\tan x}$;
(k) $\lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{\ln(x-1)}{\ln(x^2 - 1)}$;	(l) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{e^x + 3x^3}{4e^x + 2x^2}$;
(m) $\lim_{x \rightarrow 0} (\frac{2}{\sin^2 x} - \frac{1}{1 - \cos x})$;	(n) $\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}} (\frac{x}{\cot x} - \frac{\pi}{2 \cos x})$;
(o) $\lim_{x \rightarrow 1} (\frac{1}{\ln x} - \frac{x}{x-1})$;	(p) $\lim_{x \rightarrow 0^+} x \ln(\ln \frac{1}{x})$;
(q) $\lim_{x \rightarrow +\infty} x \ln(\frac{2}{\pi} \arctan x)$;	(r) $\lim_{x \rightarrow -\infty} (\cot \frac{\pi x}{1+x})^{\frac{1}{x}}$;
(s) $\lim_{x \rightarrow 0^+} x^x$;	(t) $\lim_{x \rightarrow 0} (\frac{2}{\pi} \arccos x)^{\frac{1}{x}}$;
(u) $\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}^+} (\tan x)^{\sin 2x}$;	(v) $\lim_{x \rightarrow 0} (\arcsin x)^{\tan x}$;
(w) $\lim_{x \rightarrow 0^+} (2\sqrt{x} + x)^{\frac{1}{\ln x}}$;	(x) $\lim_{x \rightarrow 0} (\frac{\sin x}{x})^{\frac{1}{1 - \cos x}}$;
(y) $\lim_{x \rightarrow 0} (1 + x^2)^{\frac{1}{e^x - 1} - x}$;	(z) $\lim_{x \rightarrow 0^+} (\frac{\ln(1+x)}{3((1+x)^{\frac{1}{3}} - 1)})^{\frac{x}{\sin^2 x}}$;

$$(xx) \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\tan(\sin x)}{\sin(\tan x)} \right)^{\frac{1}{x^2}}; \quad (yy) \lim_{x \rightarrow 0^+} \tan^x(1 - x^x);$$

$$(zz) \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin^{100} x}{x^{99} \sin x} \right)^{\frac{2}{3x^2}};$$

Cevap:

$$(a) \frac{10}{7}; \quad (b) -2; \quad (c) \frac{9}{14}; \quad (d) \frac{1}{9}; \quad (e) 1; \quad (f) 2;$$

$$(g) \frac{1}{2}; \quad (h) \frac{15}{4}; \quad (i) 0; \quad (j) 0; \quad (k) 1; \quad (l) \frac{1}{4};$$

$$(m) \frac{1}{2}; \quad (n) -1; \quad (o) -\frac{1}{2}; \quad (p) 0; \quad (q) -\frac{2}{\pi}; \quad (r) 1;$$

$$(s) 1; \quad (t) e^{-\frac{2}{\pi}}; \quad (u) 1; \quad (v) 1; \quad (w) \sqrt{e}; \quad (x) e^2;$$

$$(y) e^{-\frac{1}{6}}; \quad (z) 1; \quad (xx) 1; \quad (yy) 1; \quad (zz) e^{-11}.$$

(6) Aşağıdaki limitlerin hesaplanmasında L'Hospital kuralının yararlı olmadığını gösteriniz. Bu limitleri başka yollardan hesaplayınız.

$$(a) \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x^2}{x^2 - \sin x}; \quad (b) \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{e^{-ax} - x}{e} (2 - \sin x - \cos x); .$$

Cevap: (a)1; (b)0; $a > 1$ ise, $+\infty$; $a < 1$ ise, limit yoktur, $a = 1$ ise .

(7) $n \in \mathbb{N}$ olmak üzere $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{-\frac{1}{x^2}}}{x^n}$; limitini bulunuz.

Cevap: 0

(8) Proplem 6. dan ve türev tanımından faydalanarak $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$

$$f(x) = \begin{cases} e^{-\frac{1}{x^2}}, & x \neq 0 \text{ ise,} \\ 0, & x = 0 \text{ ise} \end{cases}$$

fonksiyonunun $x = 0$ noktasında türevini bulunuz.

Cevap: $f'(0) = 0$.

4.7 Fonksiyonların Diferensiyel Hesabı Yöntemleri ile Araştırılması

4.7.1 Fonksiyonların Monotonluk Koşulları

Önerme 4.7.1 : $f : (a, b) \rightarrow \mathbb{R}$ fonksiyonu (a, b) üzerinde türevlenebilir olsun. Bu durumda, (a, b) üzerinde